

Handläggare
Amanda Svensson
Telefon: 08-50810016**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2023-11-16

Skrivelse om svenska språket i förskolan

Svar på skrivelse från Anders Lindman (SD) och Ann-Kristin Carlberg (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsförvaltning godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

På sammanträdet den 31 augusti beslutade Norra innerstadens stadsdelsnämnd att uppdra till förvaltningen att bereda en skrivelse om det svenska språket i förskolan från Anders Lindman (SD) och Ann-Kristin Carlberg (SD). I skrivelsen framkommer en oro över att det finns medarbetare inom förskolan som inte tillräckligt väl behärskar det svenska språket. Med anledning av detta vill skribenterna ha svar på ett antal frågor som berör kunskapsnivån bland medarbetarna i förskolan.

Stadsdelsnämnderna har ett ansvar för att främja kvalitetsutveckling och stötta utvecklingen av pedagogernas kompetens att jobba med läroplanens olika mål. För stadens stadsdelsnämnder och de kommunala förskolorna framgår även i fullmäktiges budget att det språkutvecklande arbetet ska prioriteras. Fokuserade satsningar på språkutveckling syftar till att höja kvaliteten i förskolan och lägga grunden för alla barns livslånga lärande. Fler medarbetare ska ges möjlighet att fortbilda sig och få nödvändiga kompetenser inom svenska och språkutvecklande arbetssätt. Ett starkt modersmål är avgörande för flerspråkiga barns möjlighet att även lära sig svenska. Därför ska flerspråkighet uppmuntras hos både medarbetare och barn, och modersmålsstöd utgöra en resurs i det språkutvecklande arbetet.

Bakgrund

Vid Norra innerstadens stadsdelsnämnds sammanträde den 31 augusti 2023 fick förvaltningen i uppdrag att bereda ett svar på en skrivelse från Sverigedemokraterna om det svenska språket i förskolan.

Språklagen (2009:600)

I Sverige är svenska huvudspråk. Som huvudspråk är svenskan samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden (§§ 4 och 5). Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Var och en som är bosatt i Sverige ska enligt språklagen ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Den som har ett annat modersmål ska ges möjlighet att även utveckla och använda sitt modersmål. Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Att pedagoger besitter kunskap flera olika språk är berikande för förskolan. Förskolans roll och uppdrag har utvecklats över tid med högre krav på systematiskt kvalitetsarbete och undervisning. Språklagen ställer krav på att barnen ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska och barn ska enligt läroplanen ges förutsättningar att utveckla nyanserat talspråk och ordförråd. De barn som inte har det svenska språket som modersmål behöver höra språket talas ofta och mycket. På så sätt utövar förskolan även en kompensande roll. God språklig förmåga hos personalen krävs också för att kunna dokumentera och analysera utbildningen som en del av det systematiska kvalitetsarbetet samt göra det möjligt för barnen att uttrycka sin mening i mötet med pedagogerna i enlighet med barnkonventionen. En grundförutsättning för ovanstående är att pedagogerna har goda kunskaper i det svenska språket.

Ärendet

Sverigedemokraterna har lämnat in en skrivelse till förvaltningen gällande det svenska språket för medarbetare i förskolan. I skrivelsen ställs följande fyra frågor:

1. Vilken kunskapsnivå i svenska språket (läsa, skriva och tala) anser förvaltning vara en acceptabel lägsta nivå för att arbeta inom förskolan?
2. Hur många medarbetare inom Norra innerstadens förskolor har enligt förvaltningen bristande kunskaper i svenska språket? Om frågan ej kan besvaras planerar förvaltningen i så fall att undersöka hur det förhåller sig?
3. Vad för åtgärder planeras inom förskolan för att höja medarbetarnas kunskapsnivå i svenska språket?
4. Vilka möjligheter ser förvaltningen att införa språktester vid nyrekrytering av medarbetare inom förskolan?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på förskoleavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Fråga 1. Vilken kunskapsnivå i svenska språket (läsa, skriva och tala) anser förvaltning vara en acceptabel lägsta nivå för att arbeta inom förskolan?

All offentlig verksamhet i Sverige är skyldig att följa språklagens krav på att svenska språket ska vara ”enkelt, tydligt och begripligt”. Språkkompetens hos förskolans medarbetare är viktig för kvaliteten i barnomsorgen. Läroplanen innehåller viktiga riktlinjer om hur förskollärare och övriga arbetslaget bör arbeta för att uppfylla målen i läroplanen.

Förskollärare ska ansvara för att varje barn

- utmanas och stimuleras i sin utveckling av språk och kommunikation samt matematik, naturvetenskap och teknik

Arbetslaget ska

- utmana barnens nyfikenhet och förståelse för språk och kommunikation samt för matematik, naturvetenskap och teknik
- skapa förutsättningar för barnen att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankar med hjälp av olika uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg

Dessa formuleringar ger en riktning för hur språkkompetens kan förstås i relation till förskolans uppdrag. Utöver att själv behärska språket, behöver förskolans personal kunna använda språket i ett pedagogiskt syfte, för att skapa förutsättningar för barnens språkutveckling.

Det finns ingen definierad eller uttalad lägsta nivå för medarbetare som arbetar inom förskolan. I stället behöver alla i arbetslaget vara väl förtrogna med hela läroplanen och intentionerna med utbildningen i förskolan.

Fråga 2. Hur många medarbetare inom Norra innerstadens förskolor har enligt förvaltningen bristande kunskaper i svenska språket? Om frågan ej kan besvaras planerar förvaltningen i så fall att undersöka hur det förhåller sig?

En språkkartläggning genomförs varje år och syftar till att se vilka språk som finns bland barn och förskollärare respektive barnskötare, för att sedan kunna använda kompetensen hos pedagogerna i syfte till att stödja barn i deras modersmål. På detta organiserar rektor verksamheten på bästa sätt för att kunna tillgodose kompetensutveckling inom området.

Kartläggning av kompetens i språk sker inom ramen för ordinarie kompetensutveckling av medarbetare. Om en kartläggning ska genomföras bedöms medarbetarens språknivå av närmsta chef. Visar kartläggningen ett behov av högre språkkompetens erbjuds medarbetare kompetensutveckling i samförstånd mellan chef och medarbetare. Vid behov hänvisas medarbetare till kompetenshöjande utbildning i svenska till Hermods. Utbildningsinsatsen sker på betald arbetstid och ersättning utgår för vikarierande personal.

Planen för kompetensutveckling görs utifrån uppdrag och krav för att man ska kunna utvecklas i sitt uppdrag. Insatserna blir därmed personliga och kan vara specifika och olika omfattande. Det kan förekomma skillnader i förväntan och krav beroende på yrkesroll. Det är chefen som gör bedömningen av medarbetarens kompetens, dess enskilda utveckling och verksamhetens behov.

Fråga 3. Vad för åtgärder planeras inom förskolan för att höja medarbetarnas kunskapsnivå i svenska språket?

Utbildad och kompetent personal är en viktig förutsättning för en god och likvärdig kvalitet i förskolan samt för att kunna genomföra det uppdrag förskolan har genom skollag och läroplan. Förskolan ska enligt läroplanen ge varje barn förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt intresse för skriftspråk. Kompetensutvecklande insatser för att stärka svenska språket pågår i flera stadsdelsområden. Däremot kan behovet se olika ut mellan och inom stadsdelsområdena.

Innan sammanläggningen till Norra innerstadens stadsdelsförvaltning har Östermalms stadsdelsförvaltning genomfört en satsning med kompetenshöjande insatser för medarbetare som inte haft tillräcklig kompetens i det svenska språket. På Norrmalms stadsdelsförvaltning har frågan ställts till rektorer från förvaltningen om det funnits medarbetare de vill ska genomgå kompetensutbildning i svenska språket via Hermods. De medarbetare som behöver stöd i det dagliga arbetet får detta genom kollegial stöttning från chefer och kollegor. Förskolans verksamhet är en lärande organisation och förskolans ledning fördelar medarbetarna så att det alltid finns personal som talar god svenska i respektive arbetslag.

Nämndens förskolor har god tillgång av personal som har svenska som modersmål. Barnen ges tillgång till det svenska språket inom utbildningen. Alla i arbetslaget behöver vara väl förtrogna med hela läroplanen och intentionerna med utbildningen i förskolan.

Fråga 4. Vilka möjligheter ser förvaltningen att införa språktester vid nyrekrytering av medarbetare inom förskolan?

Stockholms stad arbetar med kompetensbaserad rekrytering som en metod för att säkerställa att det är kompetensen som är avgörande vid rekrytering. Kompetensbaserad rekrytering ska bidra till att förvaltningen behandlar alla sökande likvärdigt och att ingen diskriminering förekommer. Vid rekrytering av nya medarbetare är verksamheten noga med att de som anställs har förmåga att kommunicera förskolans mål, arbetsätt samt barns utveckling och lärande med vårdnadshavarna, både i tal och skrift. De medarbetare som behöver stöd i det dagliga arbetet får även detta genom kollegial stöttning från chefer och kollegor.

Förvaltningen gör bedömningen att det finns god tillgång till sökande som vid anställningsintervjuerna behärskar svenska på ett tillfredsställande sätt. Införandet av särskilda språktester är därför inte aktuellt i dagsläget.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Hanna Wirde
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse om svenska språket i förskolan

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2023-10-31
Hanna Wirde, Avdelningschef	2023-10-31